

Slovenci, Slovenke!

Dne 18. marca 1951 bodo drugi po osvoboditvi volitve v Ljudsko skupščino Ljudske republike Slovenije.

Slovenci smo si v osvobodilni vojni ramo ob ramo z bratskimi jugoslovanskimi narodi, pod vodstvom Partije, združeni v Osvobodilni fronti Slovenije prvič v zgodovini priborili svojo lastno ljudsko republiko — sestavni del Federativne ljudske republike Jugoslavije. Jeseni l. 1946 si je slovensko ljudstvo izbralo svojo prvo ljudsko skupščino — predstavništvo svoje narodne suverenosti in se skupno z njo borilo in delalo za dobrobit svoje ožje domovine in čimhitrejšo izgraditve skupne neodvisne socialistične domovine Jugoslavije. Naši dosedanjí uspehi so nam porok, da smo na pravi poti in zato bo slovenski narod s ponosom izvršil tudi tokrat svojo častno državljansko dolžnost, ter bo z udeležbo pri volitvah in z zaupanjem izkazanim kandidatom Osvobodilne fronte, ponovno dokazal svojo neomajno in enotno voljo do kraja utrditi in urediti svobodno, neodvisno in gospodarsko razvito socialistično domovino.

Osvobodilna fronta Slovenije Vas poziva, da se volitve udeležite vsi do poslednjega Glasulca za kandidate OF! Naj bodo volitve v Ljudsko skupščino LR Slovenije ponovni izraz neomajne volje našega ljudstva, da vztraja na svoji poti, ki si jo je začrtalo v narodno-osvobodilnem boju. Vrsti delovnih zmag, ki jih dosegamo v vsakodnevnem boju za graditve socializma, za lepše življenje, pridružimo veličastno zmago pri volitvah! Naj ne bo volivca in volivke, ki ne bi izpolnil svoje državljanske dolžnosti!

Volitve v Ljudsko skupščino naj bodo mogočna manifestacija enotnosti našega ljudstva, ki se v skupnih delovnih naporih nenehno krepi in utrjuje. Visoka zavest in politična zrelost naših delovnih ljudi, ki je silajno prestala še nešteto preizkušnje, naj se pokaže tudi na volitvah! Miroljubne težnje naše domovine cenijo vse napredne sile sveta. Zavedajo se, da smo v prvih vrstah borcev za mir in da bomo storili vse, da bo naš enotni nastop na volitvah podprl našo trdno pripravljenost boriti se proti vsem poskusom sovražnika, da bi zrušil našo enotnost. Prav zaradi tega naj bodo te volitve tudi odlična demonstracija proti vsaki napadalnosti, hkrati pa izraz prav tako odločne volje, da bomo branili svojo neodvisnost pred slehernim sovražnikom.

Z množično udeležbo na volitvah, z glasovanjem za kandidate Osvobodilne fronte bomo dokazali vsemu svetu, da so naše ljudstvo, naša Partija in tovarš

in tovarš. Tito neločljiva enota, dokazali bomo, da ni sile, ki bi nas mogla odtrgati od našega vodstva. Frontovci, to bo naša najdoslejnejša proslava 10. obletnice Osvobodilne fronte, ki je slovenski narod prvič v zgodovini združil in ga enotnega povedla skozi zmagovito domovinsko vojno ter nas vodi po poti graditve nove socialistične domovine.

Z GLASOVANJEM ZA KANDIDATA OSVOBODILNE FRONTE GLASUJEMO

za izpolnitev našega petletnega plana, za nove tovarne in rudnike, da bodo dajali mestu in vasi čimveč potrebnih proizvodov; za nove električne centrale, za vsestranski razvoj pridobivanja surovin in energij; za izvrševanje vseh izvoznih, gradbenih in drugih nalog, ki nam omogočajo dokončno kapitalno izgradnjo naše težke industrije;

za ureditev delovne discipline; za boljše organizacijo dela; za ustalitev delovne sile; za čimvečje izkoriščanje notranjih rezerv; za večjo štednjo na vsakem delovnem mestu; za utrditev vodstva podjetij po delavskih svetih in upravnih odborih, za krepitev vloge delavskih sindikatov;

za nadaljnji razvoj krajevnega gospodarstva in obrtnišva; za stalno izboljšanje blagovnega prometa, za izboljšanje preskrbe delovnih ljudi; za neprestano dvigovanje, kulturne ravni delovnih ljudi;

za nadaljnji razvoj socializma v naših mestih in vaseh; za utrjevanje obstoječih in razvijanje novih kmetijsko obdelovalnih združenj; za dobro vodstvo in uspešno razvijanje splošnih kmetijskih združenj, da bodo postale resnični nosilci socialistične misli na naši vasi; za večjo kmetijsko proizvodnjo;

za nadaljnji razvoj socialistične demokracije v organizaciji ljudske oblasti in pri vodstvu državne uprave;

za povečanje obrambne moči naše države; za krepitev naše Jugoslovanske Armade;

za procvit naše Ljudske republike Slovenije in naše skupne socialistične domovine Federativne Ljudske republike Jugoslavije;

za neodvisnost in enakopravnost med narodi;

za ohranitev miru na svetu!

Naj živi Osvobodilna fronta Slovenije in Ljudska fronta Jugoslavije!

Naj živi Komunistična Partija Slovenije in Komunistična Partija Jugoslavije!

Naj živi voditelj jugoslovanskih narodov tov. Tito!

Iz volilnega proglaša OFS

Razgovori volilcev s kandidatom

Ivana Šitarja, kandidata obmejnih prekmurških vasi, pozna večina njegovih volilcev pod imenom Vaneč. Ključno ga se vedno tako, kot pred petnajstimi leti, ko se je kot študent vračal v počitnice na svoj dom in preživel ves svoj prosti čas med njimi. Že tedaj jim je prinašal nove misli iz svoje šole, jim pripovedoval o tem, kaj in tam uče in spoznaval njihove težave v življenju. Zdaj vrši dolžnost javnega tožilca za Maribor-okolica, prav zadnje dni pa je stalno med svojimi volilci, se z njimi razgovarja in jim daje odgovore na najrazličnejša vprašanja.

Prekmurci so v teh dneh pred volitvami pozabili na sto svojih drobnih težav, ki so jih težile vso leto. Suša in slaba letina, pa kakšne nepravilnosti pri odkupu in davek, ki se nekemu zdijo previsoki, to zdaj za njih niso več vprašanja, o katerih bi hoteli izključno govoriti s svojim kandidatom. Njih zanimajo zdaj vse večje stvari. V Pučevcih so na primer volitvi vpraševali svojega kandidata tov. Šitarja, kakšna je perspektiva privatne lastnine v naši državi. V Domaljučih je volivce zanimala razlika med socializmom in komunizmom, pa spor med Stalinom in Trockim. V Gerlinčih je nek kmet vprašal kandidata, zakaj daje naša država kmetikom delovnim

zadruham tako pomoč. Pa tovarišu Šitarju na vprašanje niti ni bilo treba odgovoriti. Že volivci sami so mu odvrnili, naj vstopi v zadrugo, poskuša novo življenje, pa bo videl, če je pri tem potrebna pomoč države ali ne. V Krščičih so volivci tovarša Šitarja vpraševali, kako se bodo zadruge razvijale v naprej. Zanimalo jih je predvsem vprašanje starih ljudi v zadruzi. Na drugem sestanku v tej vasi so volivci hoteli imeti pojasnjeno vlogo sedanje Nemčije v svetu. V obmejnih vaseh Gederovci in Skakovci pa zanima volivce predvsem mirovna pogodba z Avstrijo in to, kakšno bo bodoče sodelovanje med našo državo in njeno sosedo.

Tako je tovariš Šitar na predvolilnih zborovanjih v svojih vaseh srečal povsem nove ljudi. To niso več oni Prekmurci, ki bi jim bilo vseeno, v kakšni državi živijo; ki bi se zanimali za svojo družino in kvečjemu še za življenje v vasi. V nekaj letih po osvoboditvi so prekmurški kmetje postali široko razgledani, berejo časopise, se zanimajo za vse svetovno politiko. Prekmurci so danes ponosni, da so pripadniki jugoslovanskih narodov, da so državljani države, ki si je, čeprav še tako mlada in majhna, pridobila tako veliko ime v svetu.

Katera vas bo najboljša?

V obmejni vasi Sotini so imeli v prejšnjem tednu predvolilno zborovanje. Zborovanja se je udeležil njihov kandidat tov. Berglez Bela, sekretar OK KPS. Ob tej priliki so napovedali predvolilno tekmovanje frontovcem iz Rog-Sevcev. Sotinčani pravijo, da bodo že v jutranjih urah 100 odst. volili. Kako se bodo odrezali Rog-Sevčani, o tem bomo pisali v prihodnji številki. Sicer pa verjamemo Sotinčanom, da bodo držali besedo, saj imajo že vključeno nad 70 odst. volivcev v Fronto, poleg tega pa ne zaostajajo v prostovoljnem delu popravila ceste, kjer so že nabrali mnogo prostovoljnih ur.

Za Sotinčani prav nič ne zaostajajo frontovci iz Pečarovca, čeprav so bili do nedavnega najslabši v okraju. Tudi Pertončani so napovedali tekmovanje sosednji vasi Večeslavci — katera vas bo že v jutranjih urah stoodstotno volila. Marljivi frontovci iz Pečarovca pa niso pozabili na 10. obletnico OF. Njej v čast so doslej zbrali nad 30 novih članov, a na čast volitev v skupščino LRS pa čistijo občestne kanale in opravljajo druga manjša dela. Ni pa lepo od frontovcev, da se ne brigajo za mladino, ki še ni organizirana v mladinski aktiv. Vemo, da bodo tudi to opravili in vključili mladino v vaški aktiv LMS v času tekmovanja za 10. obletnico OF.

Kaj pa frontovci iz Gornjih Moravcev?

Tudi ti so obljubili, da bodo že v jutranjih urah 100 odst. volili. O njih bi se lahko reklo, da spadajo med najboljše frontovce v okraju. Ne verjamete? Mi dosedaj tudi nismo verjeli! Res je, da v njihovem kraju ni hiše, kjer ne bi bilo člana Fronte. Gornjemoravčani so nam zaupali vroče željo: »Radi bi imeli svoj vaški odbor OF«. Seveda, da bo OOOF njih želje tudi upošteval.

Mariborske železniške delavnice bodo začele izdelovati dolge mednarodne vagonce. Delavci delavniškega kolektiva so se že večkrat izkazali s svojo iznajdljivostjo, bodisi pri popravilanju starih vagonov ali pa pri izdelavi novih. Njihovo poštreno delo je upoštevala generalna direkcija in naročila nove mednarodne vagonce pri tem kolektivu.

Nova težnja premoga so odkrili v Slavoniji med Novo Gradsko in Slavonskim Brodom. Strokovnjaki so izračunali, da je pod gorjo Dili nad štiri milijone ton lignita. Nekatere plasti so debele 4 do 5 metrov. Na nekem mestu so tik pod zemljo našli celo 16 m debelo plast premoga.

GLASILO OSVOBODILNE FRONTE ZA OBMRŠKE OKRAJE

Štev. 10 — Leto III.

Murska Sobota, 15. marca 1951

Cena 3 din

Pred volitvami v ljudsko skupščino LRS

Predvolilni sestanek v Vaneči

V prostorni kmečki sobi so odborniki že dobro uro pred napovedanim sestankom pripravili vse potrebno — mizo s stoli za goste, za v. lvice pa so bile razmeščene široke klopi. Prihajali so posamezni in v skupinah, kakor pač leže po dveh položnih hribih raztresene bajte in kmetije vanečkih volilcev. Sestanek so sklicali za drugo uro, prvi vašani pa so začeli prihajati šele po polurni zamudi, kar pa odbornikov ni čudilo. Na Goričkem je že tako — ljudje imajo vsak po svoje navite ure, pa tudi spozke poti so take, da bi clovek najraje ostal doma. Sestankov v Vaneči niso sklicevali pogosto, kadar pa so bili ti napovedani, so se jih vaščani udeležili ob vsakem vremenu. Ti sestanki so prinašali živahne debate, ki so se včasih razvile v prepir, posebej če je šlo za obvezne oddaje ali davke — končno pa so se pogovorili, tako da je bilo vsem prav. Sicer pa si domačini tistih ostrih besed nikoli niso zamerili.

Ta predvolilni sestanek, ki so ga sklicali danes, pa je imel za vanečke volivce globlji pomen, kot pa samo reševanje davkov in obveznosti. Pričakovali so kandidata, za katerega so se na zadnjem zboru volilcev enoglasno odzvali, čeprav so ga poznali le iz časopisov. Če bi si odkrito povedali, včasih do takih poslanca, ki so se nenadoma pojavili, niso imeli preveč zaupanja. To pa zato, ker so jih nedanji poslanci za časa stare Jugoslavije večkrat nabrili. Od takrat se je sicer življenje v maršičem izpremenilo, tudi Vanečanci so dobili ljudsko oblast v obliki krajevnega odbora, v katerem je imel vsak pravico do besede. Ljudje, ki so prihajali na sestanke z razliko od onih nekdanj — niso mnogo obljubljali, kar pa so, so tudi storili.

Na klopih je že sedelo kakih 60 ljudi, skozi vrata pa so še vedno prihajali novi ljudje, otirajoč si blatno ilovko s čevljev. Prišel je tudi pričakovani gost v spremstvu okrajnega aktivista. Očrnilki so se spogledali, nakar je predsednik Benčik otvoril sestanek in predal besedo gostu. Besedam kandidata so z zanimanjem prisluhnili. Govoril je o mednarodnem položaju, o pravih politiki našega vodstva, o gospodarskih težavah itd. Nekatere stvari so volivci že čitali v časopisih — govornik pa jim je vse to povedal tako preprosto, da so vsako reč z lahkoto razumeli. Največ zanimanja je bilo med ljudmi seveda v pogledu možnosti vojne. O tej stvari so zadnje čase v Vaneči mnogo razpravljali ter zapredali misli po svoje. Včasih se je zgodilo, da je tu in tam kdo nasledel sumljivim govornikom, kot ono zadnjico o pobegu Miška in okrajnega sekretarja. Pozneje pa so se izvedeli, da jih je nekdo pošteno nalogal. Od takrat pa tudi v Vaneči prekleto malo verujejo v take in podobne čenče. To, kar jim je povedal govornik, pa je bilo vse tako jasno in preprosto. Torej vprašanje vojne ali miru leži tudi na njih, to se pravi v enotnosti Fronte v vasi. Zaradi volitev pa si niso delali posebnih težav, te so ob vsaki priliki dobro izpadle v Vaneči. Veda v vasi je bilo tudi nekaj takih, ki so se na vse križe prepričevali, da ne gredo volit. Ob prvem mraku pa so le odhiteli na volišče. Saj ljudje so končno bili za to ljudsko oblast, v kateri so imeli tudi sami nekaj besede. ... Ko so začeli z diskusijo, je ostalo nekaj časa vse tiho, volivci so pokušali, se dregali s komolci ter zbirali misli. Ni bilo šala tako naenkrat vstati in blekniti kaj neumnega pred gostom, do katerega so čutili spoštovanje. Drugo je bilo, če so sestanke sklicali sami ali z domačimi aktivisti, tedaj so udarili vsi vprek, da jih je predsednik komaj miril. Končno pa so se v celoti strinjali z vsem, kar je povedal govornik. Davki in obveznosti! Vrag z njimi. To bodo že odrajtali kot so doslej. Ohraniti mir in neodvisnost dežele, to pa so druge večje stvari, za kar se izplača boriti. Vojno in okupacijo so Goričanci pristo čutili na svoji koži, zato si kaj takega ne želijo.

Še danes se je sestanek preokrenil na gospodarsko plat. Tu so imeli volivci mnogo vprašanj in skritih želja. Ponovno so prešli na odkupe. Nekaj volilcev je izneslo nepravilno ugotovitev ha tonosov, ki so jih lani ugotavljale komisije. Nekdo je ugotovil, da so ravniški kmetje oddajali manj, kot pa oni hribovci, kjer bi lahko gnojili z ravninski zemljo. To so bile napake, za katere so volivci tudi sami nekaj krivi. Če bi na množičnih sestankih sproti razgledali vse te stvari, bi lahko marsikatero napako sproti odpravili. Volivci so zanimali tudi novi sistem trgovine, kar jim je aktivist iz okraja lepo obrazložil. Ko so prišli na dan z davki, so se volivci že do dobra razgibali. Te

daj je vstal od mize Zekš in predlagal: »Mož, pustimo te vsakdanje stvari, o katerih se bomo drugi pogovorili. Sedaj imamo važnejše probleme in želje, o katerih se bomo porazgovorili z našim kandidatom.« Može so se spogledali ter pritrdili. Načeli so staro, že skoraj pozabljeno vprašanje, ki se je vlekle že od volitev iz predaprilske Jugoslavije. To je bila elektrifikacija vasi, o čemer so razpravljali že nekdanji poslanci, ki so obljubili vse, storili pa ničesar. Volitve so se vrstile, hribovci so bili vse mogoče kandidate od Benka do Hartnerja, v vanečkih bajtah pa so se vedno svetile briljve. Po osvoboditvi pa je stopilo to že skoraj pozabljeno vprašanje elektrifikacije znova

na dan. »Elektriko moramo imeti!« so sklenili ter začeli z zbiranjem materiala. Hodili so v Mursko Soboto, zahtevali, včasih tudi z ostro besedo, končno pa se jim je le posrečilo nakupiti najnužnejši material. Kandidat, ki je prisluhnil njihovim načrtom, je predlog toplo pozdravil. Za električno luč so bili vsi, tudi v zadnjih bajtah, ki so se stiskale nekje za hribom. Pogovorili so se o pričetku del, o transformatorju, ki ga bodo postavili v dolini, o lesenih gradovih, ki jih bodo posekali v lastnih gozdovih itd. Začeli bodo z delom in prav za volitve in s tem dokazali, da se ti v Vaneči svet izpreminja. Volivci so se tako živeli v svoje načrte, da so skozi pozabili na goste pri mizi. Dva soseda v kotu sta se glasno pogovarjala o možnosti nabave električnih strojev. »Postavi motor, ga spojiš s električno in hajdi... nareže ti zobance za cel teden!« O takih in podobnih načrtih so razpravljali volivci. (Nadaljevanje na 2. strani)

Tudi v dolnjelendavskem okraju so živahni predvolilni sestanki

Predvolilne priprave v dolnjelendavskem okraju imajo odraz živahnega tekmovanja vaških odborov Fronte, ki so se po zadnjih volitvah na vaseh močno okrepili. V času tekmovanja so VOOV dvignili število članstva za 526 članov, odbori imajo rednejše sestanke ter sodelujejo s KLO v vseh gospodarskih vprašanjih. Najboljše frontni odbori se nahajajo v Bietriah in v Hotizi. Ti vaški odbori so napovedali medsebojno tekmovanje sosednjim vasi: Veliki in Mali Polani, Brezovci, Gaberju, Kapci, Turnišču, Bogojinu in drugim. Borijo se za dvig članstva, za dobro opravljeno setev, za dober obisk na izobraževalnih tečajih, za najboljši uspeh pri kulturno-prosvetnem delu, za dograditev zadružnih domov, popravilo cest itd. Zaenkrat so najboljši v Bietriah, kjer imajo zelo dobro organiziran izobraževalni tečaj — katerega obiskujejo tudi člani KLO — v vasi. Dvignili so članstvo OF za 48 članov, popravili so krajevno poti ter skopali občestne jarke, v zadružnem domu so dogradili in očistili dve gobi, očistili so sadovnjake ter poživali ljudsko inšpek-

cij v vasi. Odkupe rešujejo na množičnih sestankih. Zelo dobro izpolnjujejo t.kmovalne obveznosti tudi v Hotizi, kjer imajo dober izobraževalni tečaj. Vaški odbor Fronte sodeluje pri odkupih, setvi in drugih nalogah, vaščani so dokončno pokrili zadružni dom. Za zgradbo so posekali gradbeni les, pri krajevnih poteh so naredili 1250 prostovoljnih delovnih ur. V tekmovalstvu ne zaostajajo tudi mnoge druge vasi, kjer dosegajo dobre uspehe v kulturno-prosvetnem udejstvovanju. Od 24 izobraževalnih tečajev, kolikor jih imajo, so najboljši v obmejnih vaseh Dobrovnik-Zitkovci. V teh vaseh vaščani množično obiskujejo predavanja, ki so prirejena v madžarskem jeziku. Največ zanimanja je za strokovne teme iz kmetijstva in živinoreje. V tekmovalstvu so vključene tudi številne igralne družine, pevski in tamburaški zbori, folklorne skupine itd., ki delujejo v obliki ZUD. Okrajna tekmovalna komisija točno ocenjuje vrednost predstav, ter bo na zaključnem okrajnem tekmovalstvu skupin podala oceno in nagrado najoljšim društvom.

Tov. Lubej med lukavškimi volilci

Prejšnja sredo so se zbrali lukavški frontovci, da se na svojem zboru pogovorijo o bližajočih se volitvah v drugo republiko skupščino. Ob tej priliki jih je obiskal tov. Lubej Franjo, sekretar Prezidijske ljudske skupščine in njihov poslanski kandidat.

Se pred začetkom zborovanja se je tov. Lubej pogovarjal s posameznimi volivci, ki so mu stavlili različna vprašanja.

Delavec komunalnih podjetij v Ljutomeru je vprašal tov. kandidata, kako je z letošnjimi odkupi. Priznal se je, da mu je KLO predpisal oddajo teleta, ki ga letos na 1 ha zemlje ne bo mogel vrediti. Tov. Lubej mu je obljubil novoizšlo Uredbo o odkupih, ki prizanaša živinorej. Kmet bo lahko oddal svinje namesto predpisane količine govejega mesa.

Zatem je tov. Lubej govoril o zunanjih in notranjih politikah našega državnega vodstva. S preprostimi besedami je objasnil svojim volivcem pot naprednih gibanj v svetu veda od izdaje znamenitega komunističnega manifesta. Sledeč vodilnim mislim učiteljev delovskega razreda Marxa, Engelsa in Lenina gradimo tudi pri nas novo socialistično družbo, ki ne bo poznala izkoriščanja cloveka po cloveku. Naša pot ni lahka. Zahteva močnih in vztrajnih ljudi, ki znajo zmagovati, naključij vsem težkočam, ki nam jih je prizadejala birokratska kasta Sovjetske zveze in njenih satelitov. Ravno ta kasta je naš največji sovražnik, ki nam hoče zavreti mirno graditve in izpolnitev pravih potreb našega ljudstva. Nihove diplomatske zvijače spremlja rožljanje njihovih orožja na naših mejah. Spremlja celo poskus, da bi nas gospodarsko osamili. Nedavna notja vlade SZ vlad Anglije je prepričljiv dokaz tej trdki. Niso in nikdar ne bodo uspeli v svojih temnih nakanah, ki so si jih izmislili za borbo proti novi Jugoslaviji. Naša domovina ima vedno več priljubljen med pristojni naprednih gibanj vsega sveta, ki zanašajo tabor mrčnih informbirojevskih sil. V Italiji se ugledni demokrati odlikajo od svoje agencije Informbiroja — KPI. Med njimi so znani borci za delavske pravice, prekletni v borbi proti razrednemu in nacionalnemu sovražniku. V obeh svetovnih demokratičnih javnostih je Jugoslavija svetilnik in kažipot, kako se je treba boriti za svojo neodvisnost in svobodo. Mali narodi in države že spoznavajo našo borbo in ji hočejo slediti. Naš svet je pravl okvire Jugoslavije in si v njej pot po vseh špranah kapitalističnega in socialističnega sveta. Demokratična javnost nas podpira, nadpura jo na nas tudi zapadne države, ki se

jim dopade naše stališče v borbi za neodvisnost. Odlod pomoč, ki smo jo dobili v hrani, da smo lahko prebrodili najtežje prehrabene težave.

Govorec o naših naporih za svetovni mir, je tov. Lubej nadaljeval: Naša pot je jasna in opredeljena. Hočemo priti do lepšega življenja, ki nam ga bodo prinesli ogromni napor delovnega ljudstva pri socialistični graditvi. Vsa na svojem mestu delajmo, borimo se, da damo skupnosti čimveč proizvodov. S tem bomo izboljšali cene na trgu, približali se bomo našemu cilju, t. j. izvršitvi petletke. Naš kmet in zadružnik naj dvigneta kmečko proizvodnjo, ki je potrebna za prehrano ljudi v industriji. To bo njihov največji prispevek za utrjevanje obrambne moči naše države in k njeni borbi za trajen mir v svetu. Stopamo na volišče, kjer si bomo izbrali bodoče poslance. Pokažimo svetu, da ljubimo našo domovino in da smo v naši borbi enotni kot nikdar poprej. To bomo storili kljub trenutnim težavam, ko bomo glasovali za kandidate naše Osvobodilne fronte.

Zbor lukavških volilcev ni popolnoma uspel. Zlasti piča je bila udeležba volilcev, saj se jih je sestanka udeležila le slaba četrtina. Tudi diskusija ni bila dovolj živahna. Tov. Lubej je bil pripravljen na širši razgovor z volivci, ki so takoj po njegovem govoru zapustili prostor zborovanja. Fronta naj bi v bodoče bolje pripravila frontne sestanke in novabila k sodelovanju vse članstva. Med zborovalci je bilo le par žena. Asiravno tvorijo v vasi večino prebivalstva. Ta v poslednjo udeležbo neuspešni sestanki naj bi naučili frontno vodstvo, da je treba prijeti z drugačnim delom, za katerega se bodo zainteresirali vsi vaščani in zadružniki v kraju.

Najboljši vaški mladinski aktiv v Križevcih

Nedavno so imeli mladinci goričke vasi Križevci skromno slovesnost. Predstavnica CK LMS je podelila domačemu mladinskemu aktivu prehodno zastavico in častno diploma, kot najboljšemu mladinskemu aktivu v okraju. Mladina v Križevcih je dosegla takom zimskih mesecev lepe uspehe, ki so plod požrtvovalnega dela aktivista. Mladinci so sodelovali v vseh gospodarskih akcijah, kot so odkup, škropljenje sadnega drevja itd. Mladina se je množično vključila v izobraževalni tečaj, kjer so na pobudo mladine začeli s petarstvom. Mladinski aktiv je pripravil 3 prireditve, s katerimi bodo mladinci in ostali člani IZUD gostovali po okoliških vaseh.

Kmetijska zadruga mora biti žarišče združništva

Iz občnega zbora KZ v Murski Soboti

Preteklo nedeljo se je vršil v prostori stare osnovne šole v Murski Soboti redni letni občni zbor kmetijske zadruge Murska Sobotica, kateremu je prisostvovalo večje število članstva iz mesta in okoliških vasi.

Splošna kmetijska zadruga v Murski Soboti je bila ustanovljena v letu 1945, to je med prvimi zadrugami te vrste v Prekmurju. Kmetijska zadruga si je z dobrim poslovanjem ta leta od ustanovitve dokaj utrčila svoj položaj ter zbrala okrog sebe veliko število članov, ki so v pretežni večini kmetje. Iz poročila, ki ga je podal upravni odbor zadruge pred zadržniki na občnem zboru, je bilo razvidno, da je zadruga poslovala tudi v preteklem letu z uspehom, kar izkazuje letna bilanca z lepim dohodkom. Kmetijska zadruga se bavi razen trgovine — kar donosa zadruzi največje dohodke — še s pospeševanjem kmetijstva, živinoreje, sadjarstva in dr. V mestu ima zadruga dva trgovska odseka — odsek za železino, odsek za špecerijo in manufakturo. Dobro delujejo v zadruzi še lesni odsek, živinorejski, sadjarski, poljedelski in kreditni odsek. Razmeroma najbolj razvit je seveda trgovski odsek, ker v zadržnikih trgovin kupujejo tudi nečlani. Iz zaključne bilance je razvidno, da ima zadruga osnovnih sredstev 1.606.565 din, blagovni promet v preteklem letu znaša 5.385.678 din, skupni promet pa 9 milijonov 503.588 dinarjev. Kmetijska zadruga je med letom z uspehom odkupovala tudi kmetijske proizvode, vendar le proste preseške. Uspešna je bila zamenjava z mestom in vasjo, za kar zasluži priznanje predvsem uslužbenici, ki so v ta namen okusno pripravili izložbe ter s tem privabili ljudi. Zadruga trgovina je med drugim zamenjala in odkupila 32 tisoč kom. jaje, kot konzumno blago, 140 kg semena in karlate, 510 kg jedilnega olja, 61 tisoč komadov izvoznih jajc, 240 kg orehov, 2302 kg suhih gob, 316 kg zdravilnih zelišč, 179 kg medu itd. Promet s kozami je znašal 700 tisoč dinarjev. Za prodano blago so kmetje prejeli nad

1.600 kmečkih bonov. Te številke izkazujejo brez dvoma lep uspeh, kar gre zaslugi kulturnemu poslovanju, ki so ga imeli uslužbenici do svojih odjemalcev. Trgovina pa je bila z ozirom na izključno vezano prodajo, ki so jo imeli v poslovalnicah — odvisna od OKKZ, to je trg. podjetja, zato je večkrat primanjkovalo gotovih predmetov, ki jih potrebovali. Z novim načinom trgovine se stvar seveda popravlja. — Zadruga ima svobodne roke do nakupa blaga kjer koli, to se pravi, da bo zadruga lahko sklepala pogodbe direktno z gostisti ali tovarnami. Pogoj pa je finančna plat, brez katere ni mogoče misliti na uspešno trgovanje. To znači, da bo morala zadruga čim hitreje poizvesti tudi ostale pogoje gospodarstva, predvsem lokalno industrijo in obrt, v glavni meri pa kmetijstvo, sadjarstvo in živinorejo.

ZA POSPEŠEVANJE KMETIJSTVA

Na tem področju je nekaj več življenja, vendar še vedno ne v dovoljni meri. Se največ uspeha ima sadjarski odsek, to pa vsled požrtvovalnega sarskega referenta tov. Nikolaja Djerfija, ki si veliko prizadeva za škropljenje sadnega drevja. Samo pri zadnjem pomladanskem škropljenju je bilo poškropljeno in očisto 7497 dreves. Dobro pa napreduje tudi sedanje zimsko škropljenje sadovnjakov. Skroplna ekipa trenutno vrši škropljenje le z eno večjo škroplilnico — preostale škroplilnice pa so odstopili predelom, kjer škroplilnic nimajo. V cilju pospeševanja kmetijstva je bilo razdeljeno kmetovalcem nad 30 ton umetnih gnojil, 40 kg semena oljne repice, 160 kg semena sladkorne pese, 50 kg krmne pese itd. Razen tega je zadruga zamenjala zadržnikom večje količine semenskega krompirja. Kmetijski odsek ima dobro urejeno zadržno ekonomijo v Nemčavcih, Ekonomija je dala v preteklem letu dobre hektarske pridelke. Živinorejski odsek ima plemenito postajo v Nemčavcih, kjer rede tri plemenske bike.

(Nadaljevanje s 1. strani)

Elektrifikacijo so rešili ter prešli na vaško zadrugo. Molk v sobi je povedal gostom, da s tem ni vse v redu. »Ti povej!« je nekdo dregnil komolci plavalaslo zadržgarko, ki je sedela v kotu. Dekle je vstalo in s solznimi očmi izjavilo, da jim je Okrajna zveza pred dnevi zaprla zadrugo. Sklicali so občni zbor, tedaj pa deficit v znesku 33 tisoč din. »Kaj boste z zadrugo, ki gre v izgubo,« so dejali okrajni inštruktorji, zaprli trgovino, blago pa odpeljali. Ti dan ljudje v Vaneči niso prišli do sapa, niti toliko se niso zbrali, da bi prisluhnili upravnemu odboru, ki je po dal poročilo. Končno pa so si bili sami mnogo krivi, da je prišlo do tega deficita, ali kako so ga že imenovali. Zadržniki se niso med letom mnogo menili za zadrugo, glavno jim je bilo, da so dobili od časa do časa kvas, cigarete, sol in kakšno perilo. Vsi ti kontingenti, ki bi jih lahko na prste prešteli, zadržki niso dali mnogo dobička. Da bi poizveli kako drugo panogo gospodarstva, kar bi dajalo zadruzi stalne dohodke, ni nikdo pomislil, še manj pa razpravljali. »Saj ni čudno, če je primanjkljaj,« je povedal nekdo med volivci. »Poglejmo samo v trgovino, založena je s podkvami in vsemi mogočimi lopatami, kar mi hrlivci ne potrebujemo. To blago leži cele mesece v trgovini, tistega blaga, ki bi ga potrebovali, pa nismo dobivali.« Nekdo je zopet povedal, da so zadržniki morali po šine za vozovna kolesa v oddaljene Moščance itd. Mnogo so si imeli povedati o teh nepravilnostih, končno pa so ugovorili, da so se doslej vse premalo zanimali za zadrugo v vasi. To da so v zadruzi videli samo trgovino, ni bilo dovolj. Če bi imeli sadjarske in živinorejske in druge odseke, bi odpadle te zave pri škropljenju, ki jih imajo se-

daj, pa tudi s plemenito postajo bi lahko začeli.

»Erez zadruge ne bomo,« so napravili sklep ter se domenili zastran novega občnega zbora, ki bo naslednje nedelje. Ker domača vas ni velika, bodo priključili v zadrugo tudi sosednje vasi Dolino, kar bo okrepilo zadržno poslovanje. Odkupe bodo prevzeli kar sami, pa tudi za zdravilna zelišča bo v bodoče več razumevanja. »Deficitov, zaradi katerih bi nam zapirali zadrugo, v bodoče ne bo več.«

Kazalci ure so se že pomikali čez peto, ko so reševali tudi o zadržnem domu. O tem so sprva neradi spregovorili, tisti zabiti temelji in propadla opeka, ki že dve leti stoji kar tako, vanečkim volivcem niso dajali dobrega izpričevala. In to kljub pomankanju prostorov, zadruga je stisnjena v tujih prostorih, sestanki pa se vrstijo po hišah, za kar je treba molodovanja in prošnji. Vse to pa bi z zadržnim domom odpadlo. Starti pozabljeni spor je prišel nenadoma zopet na dan. Več predsednikov se je izmenjalo, nastali so spori, tako da je prvi predsednik gradbišča odromal v zapor, druge pa niso marali vaščani. »Nič se ne bomo prepirali,« je predlagal Zekš ter pogledal po navzočih. »Sedaj pred volitvami lahko to sramoto popravimo. Na polje se tako ni mogoče, če vsi složimo, primemo, ni vrag, da ne bi spravili do strehe te zgradbe!« Predlog je bil pameten, zato so ga volivci brez odlašanja sprejeli. Izbrali so si novega predsednika Bezneca, pomagal pa mu bo Slivnjek Geza. Material, ki manjka, bodo že nekje dobili.

Popoldan se je že izprevrnel v večer, ljudem pa se še vedno ni ljubilo domov. Razpravljali so o vsem tem, kar so prej iznesli pred kandidatom, še enkrat med seboj.

Vsi ti uspehi — ki se jih ne da zanikati — pa so le plod nekaterih zadržnikov, nikakor pa ne celotnega članstva. Zelo malo ali nič ni storila zadruga za uspešno preobrazbo vasi, ki bi ee najbolj morala izražati v Murski Soboti, kot središču kraja. Članstvo se je la malo zanimalo, kako poiskati bolj-ših načinov gospodarjenja. Zadržna ekonomija kljub uspehom v proizvodnji ne predstavlja žarišča združništva v vasi. Na ekonomiji dela najeta delovna sila. Zadruga ni s tem, da ima plemenito postajo, rešila problema selekcije živinoreje v širšem merilu, za kar pa

bi imeli zadržniki ob ugodni krmni bazi vse objektivne pogoje. Kljub močnemu poljedelstvu, ki prevladuje nad ostalimi gospodarskimi panogami med zadržniki, v vaseh, nimajo ljudi, ki bi organizirali ob času setve in drugih poljskih del pravilno razporeditev strojev itd. Tudi na področju čebelarstva, domače obrti bi lahko zadruga več storila.

Vse te pomanjkljivosti bodo morali zadržniki letos odpraviti, ako hočejo, da bo njihova zadruga res postala zdravo žarišče združništva v Murski Soboti in okolici.

RESNICA IZ INFORMBIROJEVSKE DRŽAVE...

Kaj nam pripoveduje ubegli madžarski vojak Balogh Štefan?

Pred nedavnim smo preleteli izjavo pobeglega madžarskega vojaka Balogha Štefana, pripadnika edinice AVH (Allam Vedelmi Hivatal — Urad državne varnosti), ki je prišel na teritorij naše domovine dne 22. febr. t. l. na območje obmejnega pasu pri Dolnji Lendavi.

V svoji izjavi nam begunec opisuje stanje v Rakosljevi Madžarski, ki se je popolnoma podredila diktatu iz Moskve in o svojem življenju v Madžarski in v vojski.

zorstvo. Moj prijatelj je bil član Partije. Še pred prihodom v vojsko je bil zaprt. V edincji je ob neki priliki dejal, da je hrana v zaporu boljša, kot pa v vojski. S to kritiko je padel v nemilost pri oficirjih.

Prepovedali so nam, da se družimo s civilnim prebivalstvom, češ da so med civilni špijoni. To je dokaz, da madžarski voditelji nimajo zaupanja v svoj narod. Boljšo se svojega ljudstva, boljše se

Balogh Štefan pri okrepčilu

Odločil sem se, da podam izjavo o svojem begu iz Madžarske, o terorju in ropanju nileh gospodarjev, da povem jugoslovanski javnosti resnico o volnohujskaški propagandi, ki jo širijo madžarski oblastniki in njihovi pokrovitelji. Želim, da bi zvedeli jugoslovanski delovni ljudje, kako danes trpi moj narod, to moje ljudstvo, ki je ob koncu volne z veseljem sprejelo prijateljstvo jugoslovanskih narodov.

Pobegnil sem 22. februarja t. l. ob polnoči, ko sem se vračal iz stražarskega mesta ob izvorih nafte pri vasi Lovasz. Mnogo sem premišljeval, preden sem se odločil. Težko mi je bilo zapustiti starše in znanca. Ljubim svobodo, želel sem si znanja in razvoja. Tega mi današnja Madžarska ni nudila, zato je postalo življenje zame nezno. Sem sin marlega kmeta, očeta dvanaestih otrok, ki se borijo za svoj življenjski obstanek. Po končani osnovni šoli sem odšel v Budimpešto, kjer sem se učil obrti. Tam sem delal vse do 23. oktobra 1950, ko sem bil poklican v vojsko. V mladostnem življenju sem okusil mnogo krivic in nevarnosti. Želel sem se vpisati v glasbeno šolo. Mojo prošnjo so odbili, ker nisem član njihove Partije (MDP). V tem kritičnem položaju so me poklicali k edincam AVH, ki vzdržujejo notranji red in čuvaljo razne industrijske objekte.

V vojski so preganjali vsakogar, ki je ljubil resnico. Oficirji so z nami grobo postopali. Vsak, ki pošteno kritizira današnje ureditve — je stavljen pod nad-

celo onih, ki jih bodo pozvali v vojsko. Zakaj se ga bojijo? Bojijo se ga zato, ker je moje ljudstvo z lastno kulturo suženj, tlačeno po ruski birokratski kasti, ki mu želi vsiljiti svojo kulturo in voljo, pod krinko »socializma« pa pogaziti njegovo ljubezen do lastne domovine.

Predsedniki ljutomerskih zadrž bodo obiskali državno posestvo v Beljah

V Ljutomeru je končal tečaj za predsednike KDZ, katerega se je udeležilo 41 učajnikov. Med njimi so manjkali predsedniki iz KDZ Salinci, Sejanec, Vučja vas in Bučevci.

Domači politični in gospodarski predavatelji so predsednike poučili, kako naj letos zadruge gospodarijo. Mnogo so govorili tudi o novih cenah, ki bodo omogočile zadrugam, da pridejo do večjih dohodkov. Na tečaju so se odločili za pomembne ukrepe, ki so potrebni za dvig kmetijske proizvodnje, poučili po so se tudi o gospodarskih planih in finančnem poslovanju zadrug.

Na koncu tečaja so se sporazumeli za odhod na državno posestvo v Belje, kar je bila njihova davna želja. Tam si bodo ogledali napredno gospodarstvo in se seznanili z novim načinom organizacije dela. Zamisel bo prinesla predsednikom mnogo koristi, saj bodo na posestvu videli marsikaj novega, kar bodo lahko presadili v svoje zadruge.

-hič

In svobode. Postopek moskovskih gospodarjev ni podoben bratski pomoči.

Nasprotno! Ruski birokrati so osvajači. Mar je »bratska« pomoč odvažanje tovarn, preseljevanje madžarskega ljudstva neznankom, odvažanje živeža, zmanjšanje količin hrane za garantirano preskrbo, ponovno uvažanje kart, poslabšanje hrane v vojski ali pa številni dobro plačani inštruktorji v vojski? Kdor ni član Partije, ne more napredovati! To je parola madžarskih vladodržcev — madžarsko ljudstvo pa lo takole razume: »Kdor ljubi Madžarsko — mora propasti.«

*

Prav zato sem se odločil, da pobegnem v Jugoslavijo. Vem, da bo trpela moja družina, ki je še vedno izpostavljena Informbirojevskemu terorju. Vem pa tudi, da jim bodo vsi meni podobni snovi Madžarske olajšali bol in jim moralno pomagali. Moje trpljenje je prenehalo v trenutku, ko sem prestopil minsko pregrado, s katero so nas ogradili gospodarji in njihove sluge. Stopil sem na tla nove Jugoslavije, kjer so me granicarji bratsko sprejeli. V karavli so me pogostili, po zaslišanju na komandi pa so me spustili na svobodo. Iznenadili so me, skoraj nisem mogel verjeti resnici. V četi so nam oficirji vedno govorili, da Jugoslavlani vsakega Madžara zverinsko mučijo in ga potem ubijejo. Zdaj sem šele spoznal njihove bedaste laži. Odkritosrčno prijateljstvo, kot sem ga opazil pri Jugoslovanih — pri nas na falost že dolgo pozabljeno. Prišel sem jokati od veselja nad novim življenjem, objokoval pa sem tudi žalostno trpljenje mojega ljudstva.

Na svoji poti preko meje nisem srečal jugoslovanskih vojaških transportov, nisem videl jarkov, bunkerjev, utrd in priprav na vojno. Madžarski oficirji so nam hoteli prepričati, da se Jugoslavija pripravlja na vojno. Sedaj sem se lahko osebno prepričal, da je bilo njihovo govorjenje gola laž in krinka za prikrivanje zahrbtnih vojni pripravi, ki so na dnevnem redu v Rakosljevi Madžarski.

Razgovarjal sem se s številnimi ljudmi v Jugoslaviji, ki me radi sprašujejo: »Kako je pri vas? Zakaj trpite jarem? Kako ste pobegnili preko mlin?« Govorijo mi o svojih željah in prizadevanjih vlade za ohranitev miru. Pri jugoslovanskem ljudstvu sem opazil iskreno ljubezen do svoje domovine in skrb za bodočnost svoje države. Odkril pa sem tudi željo ljudstva po dobrih odnosih do sosedov.

Želim ostati v Jugoslaviji, sem pripravljen, da se učim od njenega ljudstva in Partije. Potrudil se bom, da se naučim jezika. Delal bom z mladimi močmi v dobro svobodno Jugoslavijo. Želim se vpisati v Glasbeno šolo. Ta želja mi v moji domovini ni bila ustajana, zato ker jo ljubim in ji ostanim zvest Madžar.

Gasilski deseterji so zaključili tečaj

Gasilska zveza v Ljutomeru je organizirala tečaj za gasilce — deseterje. Vršil se je v času od 15. februarja do 4. marca in ga je obiskalo 26 članov in 3 članice.

Predavali so domači predavatelji, ki so se zavzeli, da bi tečajniki odnesli v društva kar največ strokovnega znanja. Predavali so po učnem načrtu, predvidenem za deseterške tečaje. Slabo vreme jih ni oviralo pri praktičnem utrjevanju pridobljenega znanja. Vsi tečajniki so si iskreno prizadevali, da bi na tečaju res nekaj pridobili.

Ob zaključku tečaja so bili nagrajeni odličniki: Slavinec Janez iz Ivanjkovcev, Skuhala Mirko iz Križevcev, Stric Mirko iz Borec in Fekonja Maks iz Grososvčaka. 11 tečajnikov je završilo strokovni izpit s prav dobrim, 14 pa s dobrim uspehom.

15. t. m. prične še drugi tečaj za deseterje, ki se ga bodo udeležili tečajniki iz tistih gasilskih enot, ki v prvi tečaj niso poslane svojih zastopnikov.

SPREJEMAMO male oglase, oglase in osmrtnice vsak dan od 8. do 12. ure.

Iz kronike šolnika Miroslava

(Iz dni okupiranega Prekmurja)

Ce ne bi bilo šolnika Miroslava, ne bi bilo njegove kronike, Kronika je shranjena v Muzeju NOB v Ljubljani. Zaradi obširnosti »Kronike«, ki je ponekod popravljen, oziroma dopolnjen z ugotovljenimi podatki, jo je mogoče objavljati le v nekoliko skrajšani obliki. Uredništvo želi svojim bralcem podati tehten prispevek k deseti obletnici OF, želi pa tudi, da bi se oglašali s pismi, dopolnili in podobnim vsi tisti, katerim so podrobneje poznane stvari — ali so pa celo pri njih neposredno sodelovali — in jih poslali uredništvu. Tako bodo mnogi prispevali, da bo oris teh zgodovinskih dni Prekmurja čimbolj verno in temeljito obdelan. Prav posebno bi to želeli od tovarišev iz lendavskega okraja.

*

O teh, v pisani zgodovini prekmurskega ljudstva menda najbolj črni dneh, je bilo že precej napisanega. Pisali so o teh dneh že mnogi; oglašali so se ti in oni, ki so v borbi proti okupatorjem delali po Prekmurju, s svojimi spomini; o teh dneh prekmurskega ljudstva pa sta pisala tudi pisatelja Miško Kranjec in Ferdo Godina...

To pa ni vse! O teh dneh bo še mnogokaj napisanega. Ne nam, ne našim potomcem, ne smejo ostati prikriti niti veličine borbe, niti grozote trpljenja, ki so jih z izrednim heroizmom doživljali in prenašali mnogi sinovi prekmurskega ljudstva. In tudi to morajo vedeti naši znanost, da je v tem ljudstvu kljub neštetim nevarnostim, izdajstvom, denunciacijam in trpljenju plamtela ljubezen do domovine, živel srđ proti okupatorju, ljudi je pa preveval pogum, kakršnega do teh dni še nikoli niso pokazali v taki meri.

Splošna slika

Dolga stoletja je prekmursko ljudstvo, ljudstvo tostran Mure, živelo svoje posebno življenje, ki je bilo v mnogočem drugačno od življenja ljudi onstran Mure in ki je zato krojilo tudi drugačno podobo prekmurskih ljudi, tako v socialnogospodarskem, kakor v kulturnopolitičnem oziru. Dobo »Cuius regio eius religio« (Čigar vera — tega oblast) in feudalne razmere Avstroogrske, ali bolje svetovistijskega krvaljestva pa je zamenjalo dobrih dvajset let stare Jugoslavije. Fevdalce so zamenjali kapitalistični oblastniki. Politično preteklost je nasledila enaka politična prostotacija in ni prav nič čudno, če večina prekmurskih politikantov ni sledila nekim trdim političnim nazorom, kjer jih po večini ni imela, temveč se je vdinjala danes Sokolom, jutri Orlom, danes JNS, jutri JRZ. (Tega pa ni mogoče trditi za del mlajše inteligence.) Ljubljana pa, dasi opozorjena na progresivno mladino, je spala, Beograd pa je bil predaleč!

To politično pokvarjenost je v osnovi stopnjeval ko-

majšnji, toda vedno bolj razvijajoči se kapitalizem v tem delu slovenske zemlje. Odražala pa se je najbolj v socialno-političnih razmerah pred drugo svetovno vojno.

V sami Murski Soboti je bilo brez umrlega grofa Szaparyja okrog 15 večkratnih milijonarjev, od katerih pa ni niti eden branil stare Jugoslavije, čeprav jim je le-ta s svojim ekonomsko-političnim sistemom omogočila paradiž na račun ubogega gosto naseljenega ljudstva. Vsem tem pridnim in delavoljnim množicam, bivša jugoslovanska oblast ni bila sposobna nuditi dela in zaslužka. Tako so bili primorani iskati kruha po svetu. Znana je močna emigracija iz Prekmurja v ZDA, zlasti pa so bili v tem času tipični prekmurski sezonski, poljski delavci, ki so v tisoče (letno okrog 17.000!) hodili čez poletje s trebuhom za kruhom, poprej v Francijo in Belgijo, kasneje pa v Nemčijo ter se čez zimo vračali s svojimi prihranki na domove. Ta ekonomsko-socialna in politična vprašanja, ki jih stari meščanski politiki niso znali, oziroma hoteli rešiti, je zavestno in načrtno izrabljala nemška nacistična agitacija in propaganda, ki je usmerila tok sezonskega delavstva v Reich. Od tu se je to vračalo prežeto z nemškim duhom ter z ozirom na valutne razmere s precejšnjim zaslužkom*) in obudovanjem nemškega »reda« ter tako z nacističnimi idejami infiltriralo ostalo prekmursko prebivalstvo. K vsemu temu pa so mnogo pripomogli zlasti domači pristaši K.B. (Kulturbanda), ki se je začel uveljavljati od leta 1938 dalje ter celo organizirati masovno odhajanje Prekmurcev na sezonsko delo v Nemčijo.

Duhovni vodja nacistov je bil odvetnik dr. Fleck Friederik, katerega dom je služil za sestanke iz zborovanja. Organizator in predsednik KB v Murski Soboti in na podeželju pa je bil drogerist Nemec — Polak Jožef. Blagajničarka je bila mizarjeva žena Roza Spur, ki je vršila propagando, posebno

*) Po vsiljenem kilirnikem načinu obračunavanja med Reichom in Jugoslavijo je bila bila vrednost marke določena previsoko. Tako je dejansko Jugoslavija plačevala boljše delavce, ki so delali v Nemčiji, ne pa Hitler.

Še beseda o letošnjih zadružnih občnih zborih v radgonskem okraju

V preteklem mesecu so se vršili po vseh KDZ in zadružnih ekonomijah občni zbori zadružnikov. Na teh zborovanjih so zadružniki spoznali, kako so gospodarili v lanskem letu. Ponekod je bil obračun lahek in pa tudi časten. To je bilo povsod tam, kjer so znali organizirati delo in pravo zadružno življenje in ga uravnati po zadružnih pravilih. Redke zadruge pa se ne morejo pohvaliti, da je bilo pri njih tako. Zadružniki, ki so stojičih zadrug je bilo lanske leto — čas preizkušnje, ki jih bo letos prav sigurno napotil k novim ukrepom in boljši organizaciji dela.

Razni spekulacije in sovražni zadružništva radi prišepetavajo, da zadružništvo ne gre po poti razvoja. Pri svojih namigih se oklepajo neuspehov nekaterih zadrug, ki se še niso rešile začetnih težav. Močje gredo preko pozitivnih strani dela v naših zadrugah, s prstom pa kažejo samo na napake in začetne slabosti, brez katerih seveda ni začetnega gospodarjenja. Brez pripravljenosti lahko rečemo, da takšni ljudje niso prijatelji napredka in naše družbene ureditve. Drugo pa je vprašanje, koliko so lani zadrugam pripomogle množične organizacije, katerih dolžnost je, da podpirajo zadružništvo in ga razvijajo do stopnje najmočnejšega sektorja, ki naj bi prevladoval v našem kmetijskem gospodarstvu. Le redkokje so dobivale zadruge pomoč od Fronte in drugih organizacij na vasi, čeprav so bile pomoči zelo potrebne. Tudi tej resnici bo treba letos pogledati v oči in v marsičem spremeniti odnos do našega zadružništva. Ni dovolj, da vsake organizacije samo ugotovljajo uspehe in neuspehe posamezne zadruge, marveč je njihova dolžnost, da jih s prostovoljnim delom in drugimi oblikami pomoči — temeljito podprejo.

Zadružni zbori v radgonskem okraju so večinoma dobro potekali. Zadružniki so se letos zelo zanimali, kako so lani v skupnosti gospodarili. Njihovi obračuni pa so tudi temeljito udarili po glavah sovražnikov zadružništva, saj so pokazali uspehe v lanskem gospodarjenju. Vrednost trudodnega v marsičem izraža gospodarstvo moč posamezne zadruge. V radgonskem okraju se suče vrednost od 43 dinarjev v KDZ Stogovci do 175 dinarjev, v zadrugi na Jančevem vrhu, ki se lahko zadržno prišteva med najboljše zadruge v Sloveniji. V nekaterih zadrugah (Apače, Lutverci in drugih) so lanske leto precej gradili, kar jim je pa zmanjšalo vrednost trudodnega. To zmanjšanje na gre v škodo zadružnikov, saj bodo le-ti ob povečanju obratnih sredstev in hlevskih prostorov — bodoč leta še uspešnejše zagospodarili.

Na letošnjih zborih so se zadružniki odločili za povečanje skladov temeljnega, socialnega, sklada za kulturo in prosveto (t.d.), kar je zelo razveselil pojav. Mnogo so govorili o preskrbi delavskih zadružnikov, starčkov in otrok. Hočejo odpraviti nekatere napake, ki so služile sovražniku, da je klevetalo zadružno gibanje, češ da peha delavsko-židovske ljudi v bedo in smrt. Tem škodljivo so letos zadružniki zanašali usta, ko so na demokratičen način glasovali za ogromne voote, namenjene za pomoč oslabelem zadružnikom. Z izglasovanjem precej visokih temeljnih skladov so zadružniki napravili velik korak naprej k utrjevanju svojih zadrug in k izboljšanju nagajevanja zadružnikov preko delovnega leta. Slabše stojičiji zadrugi v Nasovi in v Stogovcih sta doleteli v sklade 30 odstotkov čistega dobička. S tem sta manifestirali odločnost, da prekineta s dosedanjim, razmeroma slabim gospodarjenjem. Po njihovi stopinjah so šle tudi nekatere gospodarske trdnjše zadruge (Apače, Črešnjenci), dočim so si nekatere zadruge (Podgorje, Lokavci, Segovci) že med letom ustvarile do 10 odstotkov temeljnega sklada. V nobeni zadrugi niso bili pod 15 odstotkov čistega dobička, namenjenega za sklade.

Ponekod so šepala poročila, ki so jih dajali na zborih zadružni funkcionarji. Predsednik VINOZ pri Ani je nadal zelo pomanjkljivo poročilo, ki so ga

potem zadružniki v diskusiji dopolnili. Nič boljše ni poročal predsednik KDZ v Nasovi, ki se je premalo dotaknil slabosti, katere so lani zavirale razvoj zadružnega gospodarstva. Neizčrpana poročila so znak zaostale evidence, ponekod pa tudi prikrivanja raznih slabosti. Nasprotno pa so predsedniki KDZ v Podgorju, Apačah, Lutvercih in drugih dali jasen obračun dela upravnih odborov, kar je zadružnike še bolj podžgalo, da so pri volitvah trezno izbirali nove člane zadružnega vodstva.

Tudi nadzorni odbori bodo letos morali odločno zasledovati razmere in stanje v svojih zadrugah. To so pokazali letošnji zbori, na katerih ponekod (Apače, Lokavci) nadzorni odbori sploh niso

poročali o svojem delu. Nadzorni odbori so voljeni organi, ki odgovarjajo zadružnikom. Zato je sploh nedopustna takšna praksa zapostavljanja obče kontrole, ki je posebno v zadrugah zelo potrebna. V Stogovcih ne bi upravnemu vodstvu tako daleč zavozilo, če bi bila na mestu kontrola od strani nadzornega odbora. Ker pa je ta spal svoje zimsko spanje, je prišlo do nedopustnih manipulacij z zadružnimi pridelki, kar je dovedlo do omanjanja zadružnega gospodarstva — zadružnike pa do zelo nizke vrednosti trudodnega, ki je edinstvena in najnižja od vseh ostalih zadrug.

V splošnem so zadružniki pokazali voljo in mnogo interesa, ko so na zborih ugotavljali slabosti in uspehe. Letošnji zadružni zbori pomenijo mnogo za bodoči porast in utrjevanje zadružništva. V mnogih zadrugah so postali soliden kapital, česar se je treba v bodoče izogibati, da bo pot do novih uspehov čim lažja in dostopnejša.

Ljutomerske žene so proslavile 8. marec

Predzadnje sredo zvečer so se zbrale ljutomerske žene in ostali delovni ljudje, da proslavijo mednarodni praznik žen. Na svečani akademiji je govorila predsednica mestnega odbora AFZ tov. Zevanikova. V svojem govoru je poudarila pomen borbe žen za svetovni mir. Govorila je o pridobitvah, ki so jih deležne žene v naši svobodni domovini.

Na koncu svojega referata je pohvalila najboljše ljutomerske žene, ki so prejele denarne nagrade. Potočnikova Anica je skrbna gospodinja in mati štiri otrok. Poleg gospodinjinskega dela rada pomaga ženski organizaciji in je ena izmed najagilnejših članic pevskega zbora pri SKUD. Odlikovala se je v letošnjem prikojevalnem tečaju, kjer je pridno hivala obleke in perilo za ljutomerske pionirje in malčke. Tečaj je vo-

dila tov. Mohoričeva, ki je prav tako zaslužna članica AFZ. Zigerjevo mamico poznajo vsi Ljutomerčani. Skromna in tiha ženica je, ki jo najdeš povsod, kjer so potrebne pridne roke naših žen. Ali pa Trbežanova Nežka, Zupančičeva Pavla in Rižnarjeva Marija? Tudi te so bile deležne pohvale svoje sočestarke.

V kulturnem delu sporeda je nastopil ženski pevski zbor SKUD. Žene so zapeli par priljubljenih pesmi. Sodeloval je tudi moški zbor imenovanega društva, recitatorja, na koncu sporeda pa orkester, ki je s svojim izvajanjem osvojil vse prisotne poslušalce.

Ljutomerčani so z zadovoljstvom zapuščali kinodvorano, v kateri so letos dostojno proslavili dan žena.

Tudi radgonske žene so dočakale 8. marec s čistim računom

Žene v Radgoni so izpolnile obljubo, ki so jo dale lanske leto pred svojim ljudstvom. Iz dneva v dan je postal njihov plan dela živa stvarnost. Do konca leta so ga uspešno uresničile.

Njihovo delo ni moči poznati s površnim gledanjem na radgonsko žensko organizacijo. V pogovoru z ženami šele lahko spoznaš, kaj vse so opravile. Sproščeno razodenejo, da so vedele za svoje dolžnosti, ki jih je terjala skupnost.

Lanski teden matere in otroka so dočakale pripravljene. Zbrale so se v šiviljskem krožku. Svojim malčkom so sešile oblečke, perilo in druga praktična darila. Vse te stvari so postavile na pionirski sejem. Razživele so pionirje, kateri so se mastili s lepicom in slaščicami, ki so jih same napekle. Pripravile so jim tudi kulturno prireditev.

V letu so obiskale onemogle v Radgoni in na Tratah in jih obdarile z dobrotami. 38 žena je stopilo med nje z lerbasi, polnimi grozja in cigaret. Poskrbele so za malčke v Domu igre in dela. Za njihov dom so prispevale sedem tisočakov, ki so jih zbrale v svojih vrstah.

Za pomoč materam in otrokom so poskrbele materinsko posvetovalnico, v katero rade zahajajo matere. Preko 900 mamic je bilo že v posvetovalnici. Zdravniško osebje jim daje nasvete in priporočila za nego otrok. Lani je bilo pregledanih preko 500 otrok. V tej ustanovi so matere sprejemale pomoč Mednarodnega dednega fonda.

Znajo še več povedati. Skrivnostno namignejo, da so obiskale grobove padlih borcev, ob novoletni jelki pa obdarile preko 1000 otrok. V radgonskem SKUD pridno pomagajo. Najdeš jih v dramski in pevski skupini, kjer vadijo in tudi nastopajo. Marsikdo je že rekel, da žene ne poznajo prostovoljnega dela. Radgončanke jim lahko odgovorijo: »Me to znamo! Večkrat se znajdemo pri zadružnem domu in drugod, kjer je naša pomoč potrebna.« S temi besedami povedo tudi to, da je lani njihova evidenčarka zapisala 3200 prostov. ur, ki so jih prostovoljno prispevale, navzklic

gospodinjstvenemu in važnemu delu pri vzgoji otrok, ki ga opravljajo na svojih domovih.

Ali je pri vseh ženah tako? Na to vprašanje najpridneje odkimajo. Nič prljeto jim ni, da imajo v svoji sredi tovaršice, ki se ne zanimajo za svojo organizacijo. Poskušile so že z različnimi tečaji, ki so spočetka vedno uspešni, končali pa slabo. Ali je bila oblika dela v tečaju vabljiva za žene? Vedno ni bila posrečena, ker bi drugače tečaji uspešni. Prav je, da iščejo pomoči pri frontnem odboru, ki jim bo s treznimi nasveti lahko pomagal, da bodo prebrodile tudi to težavo, ki jim stoji na poti do večjih uspehov.

Svoj veliki praznik — 8. marec — so dočakale z novimi obveznostmi, ki se zrcalijo v njihovem letošnjem planu dela. Do obletnice rojstnega dneva svoje Fronte bodo odprle otroško igrišče v Radgoni, pomagale bodo pri gradnji zadružnega doma, obiskale domove onemoglih, svoje otroke pa bodo vzgajale v zavodne državljanke. Že se pripravljajo na letošnji Teden matere in otroka, ko bodo spet razveselile svoje pionirje in malčke. Da bo pionirski praznik čim bolj uspešen, so se povezale s Pionirskim svetom, s katerim bodo skupno skrbela na napredno vzgojo svojih otrok.

Na večer letošnjega praznika žena so organizirale svečano akademijo, ki je zelo dobro uspešna. Številni obiskovalci so z zanimanjem poslušali Levarjevo Marijo, ki jim je povedala o vloži žena v borbi za trajen in nedolžen mir. Posebno prisrčen je bil nastop mladih pionirjev, ki so zapeli nekaj pesmi. Polez recitatorjev je ob zaključku sporeda nastopil ženski pevski zbor SKUD »Jožeta Kerenčiča«, ki je izvedel dve pevski točki. Radgonski delovni ljudje pa so z zadovoljstvom zapuščali dvorano prostovoljnega doma.

39 ladij se je v šestih dneh mudilo v jugoslovanskih pristaniščih. Ladije so bile povečini velike preokceanske, deloma domače, deloma pa tuje. V Reko je priplulo 6 jugoslovanskih, 5 italijanskih in 4 ameriške ladije.

ki si je z izrednim oduševstvom in izrednim cinizmom napačno večino zemljiške lastnine nekdanjih grofov, posinovljenec tipičnega izkorščevalca Hartner Geze, nekdanjega poslanca v madžarskem spodnjem domu, se je po izjavi madžarskega eksperta za Prekmurje v Trianonu, senatorja in prof. Sandorja Mikole, pojavil že leta 1940 v madžarskem zunanjem ministrstvu v Budimpešti in zahteval, da se Prekmurje priključi Madžarski, češ, da ljudstvo to želi. Sam je pa izjavil — in to že pred vojno —, da se je udeleževal kot član madžarskega društva sestankov na Madžarskem in tam organiziral revizionistično propagando. Svoje pristaje je imel med meščanstvom v mestu, na podeželju pa tudi med starejšimi intelektualci, domačini, zlasti učitelji, s centrom v Martjancih in na Tišini, kjer mu je bil desna roka tedanji dekan Krantz Jožef. Z izjemo dveh mlajših evangeličanskih kaplanov — Ludvika Curmana in Stefana Lepoše — so v glavnem vsi pastirji bili madžarofili, dočim je bila katoliška duhovščina z redkimi izjemami slovensko orientirana.

To Hartnerjevo grupo so moralno in gmotno podpirali vsi domači kapitalisti in z izjemo nekaj mlajših židov tudi vsi židje na čelu z dr. Valy Aleksandrom, odvetnikom v M. Soboti. Imeli so odlično in načrtno organizirano omrežje v vsem Prekmurju in niso se skramovali, dasi iz ožadi, stikov in zvez s kriminalnimi tipi, ki so se zbirali v gostilni Turk Jožefa ml., kjer je bilo središče ovaduhov in vohunov.

Kmetje, obrtniki ter delavstvo, bolj »lumpenproletariat«, so po večini čakali odrešenja od Hitlerja, dočim so bili aristokratni in bogataški Prekmurja z malomeščanstvom vred — madžarofili. Mnogi so igrali kar na obe karti: včasih je bil kdo vpisan in je podpiral KB, istočasno pa je bil tudi član aristokratsko-plutokratskega »Kazina« s sedežem v hotelu Krona, ki so ga pod okupacijo obnovili. V odnosih do slovenskega življa sta obe skupini dosledno nastopali enotno, čeprav sta si čestokrat, zlasti pa v vprašanju teritorialne pripadnosti Prekmurja po »prevratu« — ostru nasprotovali.

Ljubljana in Beograd sta bila o teh razmerah v Prek-

Ljudsko tehniko — zadružništvu!

Predzadnje nedeljo se je vršila v Ljutomeru skupščina Ljudske tehnike, kateri je prisostvovalo 37 delegatov iz vasi ljutomerskega okraja. Splošno-politično poročilo je podal tov. Matek, predsednik okrajnega odbora.

Iz poročila tov. Kolmaniča o organizacijskem delu osnovnih organizacij je razvidno, da Ljudska tehnika nima za seboj večjih uspehov, ki pa bi jih brez dvoma lahko dosegla. Vzrok za to je iskati v neprimernih in ozkih oblikah dela v vaskih organizacijah. Te so se vse premalo naslanjale na kmetijsko zadružništvo in mu pomagale. V okraju deluje 8 osnovnih organizacij s 520 člani in 6 iniciativnimi odbori. Med kmečkim prebivalstvom je razmeroma večje zanimanje za delo Ljudske tehnike, kakor pa kaže sama številčnost članstva, ki je izredno nizka. Vodstva klubov niso dohitela ljudskih težej po napredku in korakajo za množicami. To bodo moral letos temeljito popraviti. Polovica članstva je usmerjena v avto-moto društva, dočim so ostale panoge manj poznane med delovnimi ljudmi. Strokovna izobrazba članstva je na nizki stopnji. V lanskem letu so se vršili šoferski tečaji, tečaj za radioamaterje in modelarje. V KDZ imajo večje število strojev, ki ležijo v štrambah pokvarjenih. Tu bi lahko zagrabile za delo organizacije Ljudske tehnike in pripomogle, da bi se kmetijski stroji racionalno in pravilno izkoriščali. V zadružnih ustanovah je največje področje dela članov Ljudske tehnike, zato velja največja skrb novega vodstva ustanavljanju klubov v zadrugah. Popravilo strojev, pomoč pri uvajanju agrotehničnih ukrepov — vse to bi lahko osnovne organizacije zapisale v svoj plan. Tega doslej niso storile, čeprav jim to narekujejo vabljive oblike dela na podeželju.

Delegati so v diskusiji osvetlili več vprašanj, ki se tičejo izboljšanja letošnjega dela. Tov. Novak Šimen je sprožil vprašanje ustanovitve brodarškega društva, ki je izrednega pomena za vasi v okolici Mure. Preteklost je za-

beležila večje število poplav, ki so občutno prizadevale kmečko prebivalstvo ob murskem pasu. Novo društvo bi laže pomagalo prebivalstvu, če bi ga ne ogrožale poplave. Društvo naj bi vneslo v sv. j plan tudi oblike izvenarmadne vzgoje, kar je posebnega pomena za utrjevanje obrambe na tem obmejnem sektorju.

Ivanjkovčan je poročal o delu svojega kluba, ki se je že premaknilo iz mrtve točke. Pred meseci so ustanovili elektro-strojni klub, ki se pripravlja na elektrifikacijo vasi Libanija in Pavlovski vrh. Carovci iz Razkrižja je govoril o potrebi elektrifikacije njihove vasi, ki bi jo bilo možno doseči z zgraditvijo manjše, lokalne elektrarne na Muri. Tudi pri Tomažu in v Ivanjkovcih so ljudje zelo zainteresirani za elektriko. Ljudem teh krajev še ni dostopna tehnika, niti številna sredstva (radio), potom katerih bi se izobraževali in odpravljali svojo kulturno zaostalost, ki so ji bili izpostavljeni za časa vladanja stare Jugoslavije. Ljudska tehnika bi naj to izvršila revolucionarno delo, ki bi se močno odrazilo na izboljšanju političnega stanja v teh krajih.

Med sklepi je tudi odločitve delegatov, da je treba odločno podpreti postaje mladih tehnikov, ki jih imajo v okraju sedem. Mali pionirji se zelo zanimajo za delo tehnike, o čemer pričajo množične prijave za krožke mladih tehnikov, ki naj bi delovali v pionirskih oddelkih. Doslej niso pomagali pionirjem pri oživljanju dela v teh krožkih. Delno je vzrok v pomanjkanju predavateljskega kadra, toda tudi to ni opravičilo. Osnovne organizacije se bodo letos morale osamosvojiti v finančnem, kakor tudi materialnem pogledu. Ravno to dejstvo jih bo usmerjalo k večji delavnosti v zadrugah, ki bodo nedvomno podprle osnovne organizacije pri njihovem delu, ki bo koristilo vsej vaski in zadružni skupnosti.

KULTURNO-UMETNIŠKA DRUŠTVA SE PRIPRAVLJAJO NA VELIKI PRAZNIK

SKUD »Jožeta Kerenčiča« iz Radgone se vneto pripravlja na turnejo, ki jo bo izvršilo po zakonitih krajih okraja. Člani njegove dramske skupine bodo obiskali vaščane na Velki, v Cerkevniku in na Tratah. V teh krajih domača društva niso delavna in še niso pokazala sadov svojega dela.

V 16 centnih okraja se že pripravljajo na proslave, ki se bodo vršile na dan Osvobodilne fronte. Na teh proslavah bodo nastopila domača kulturno-zboraževalna društva, ki že vadijo v svojih sekcijah. IZUD v Apačah je pred kratkim priredil samostojen nastop. Vaščanom se je predstavila dramska skupina, ki je izvedla Nuščevega »Navadnega človeka«. Na Cerkevniku so igrali Nuščevega »Pokojnika«, na Ledineku veseligr »Raztrgane hlače«, samostojen kulturni nastop pa so imeli tudi na Tratah.

V centru okraja bodo na dan velikega praznika nastopile najboljše kulturno-umetniške skupine, ki bodo izvedle okrajni prireditveni program.

USTANOVILI SO SI DRUŠTVO UPOKOJENCEV

Pred kratkim so si upokojenci v Dolnji Lendavi ustanovili »Društvo upokojencev«, ki je zajelo v organizacijo vse upokojence na področju mesta in okolice. Upokojenci bodo v svoji organizaciji razpravljali o vseh gospodarskih in političnih problemih, hkrati pa bo organizacija nudila pomoč in nasvete svojim članom.

-Vat.

OPOZARIAMO BRALCE,

ki nam pošiljajo dopise v objavo, da nepodpisanih dopisov in brez naslovov dopisnika ne objavljamo. Taki dopisi romajo kratkomo, v koš.

Uredništvo

Benkova Marta

Marta je hči našega Prekmurja, rodom iz Hotize. Ze kot mlado dekle se je posvetila poklicu, v katerem je ljudstvu lahko pomagala. Kot bolniška sestra je službovala v Splitu. Tam jo je zatekla vojna. Marta ni hotela služiti Nemcem in je službo rajši zapustila. Povezala se je z naprednimi borci »Makedonskega kluba« in pričela zbirati material za partizane. Leta 1944 je bila skupina izdana. Pogrebila je v partizane, kjer je ostala vse do 1946. leta, ko se je vrnila kot borka na rojstno grudo v Prekmurje. Kot sestra se je posvetila borbi proti trahumu. V tem času je bila zelo delavna članica AFZ. V Lendavi si je prav tedaj postavila glavno nalogo, da se odpre Dom igre in dela. Nalogo ženske organizacije je Marta z voljo sprejela na svoja ramena.

med tekstilnimi delavkami tovarne Cvetič. Žensko sekcijo KB pa je vodila tovarnarjeva žena, nemškega rodu, šiftar Stefka. Tajnik KB je bil Josip Kumaver. Z izjemo židov — so vsi bogataši Murske Sobotne gmotno in moralno podpirali KB ter mnogi celo bili vključeni v to nacistično organizacijo, katere najagilnejši agitator in izsiljevalec je bil imenovan Polak Jožef. Ta je pred drugo svetovno vojno na razne načine rekrutiral člane za KB. Tako je vpisoval v KB ljudi, ki so hoteli na sezonsko delo, ali pa morda samo za kak dan v sosedno Avstrijo. Med okupacijo pa je nabiral prostovoljce v SS-odrede, pri čemer je obljubljal, da bodo starši SS-ovcev dobivali denarno podporo, sami pa da bodo po zmagovalno končani vojni dobili posestva zavednih Slovencev, ki bodo izseljeni ali pa kratkomo pobiti. V ta namen je sorodnica dr. Flecka zbirala celo že pred vojno podatke iz zemljiške knjige.

V sami Murski Soboti so organizirali špijonažo ter so imeli zlasti med trgovskimi pomočniki številne agitatorje in provokatorje, ki so se vrinili celo v odbore slovenskih predvojnih organizacij in društev.

Po seznamu je štel KB v Murski Soboti 232 članov, v soboškem okraju brez obmejnih vasi 637 članov, tako, da je bil redek kraj, kjer organizacija KB ne bi imela svojih zaupnikov. Najagilnejši propagator KB na podeželju je bil gostilničar Arpad Benčič iz Lemrja. V mnogih vaseh so bili simpatizerji ali celo člani KB bogati kmetje, zlasti v obmejnih vaseh, kakor tudi razni koristolovci in celo kriminalni tipi, skratka ljudje brez vsake morale in karakterja, tako, da je imel tu »Gestapo« dovolj kadra za čas okupacije.

Drugo madžarofilsko grupo je organiziral in vodil mestni župan in banski svetnik Laval-Hartner Ferdo, veleposestnik in industrialec, bankir, rodom iz Pešte, katerega last je bila pravzaprav Prekmurska banka (Stara gasa), središče vseh spletk proti Slovincem in naprednim elementom, gibalo vsega madžarskega udejstvovanja, ki se je odlično kamufliralo v športnem delovanju »SK Mure«. Ta tujerodni revizionist, sin artilerijskega majorja, posinovljenec izrazitega kapitalista,

murju poučena, vendar pa se ni nikomur zdelo za potrebno, da bi kaj ukrenil. Oficir, ki je zahteval, da se iz poštnega urada odstranijo petokolonski z upravnikom Slavkom Vutkovičem na čelu, je bil na intervencijo Hartner Ferda premeščen. Pa tudi v Ljubljani je imel župan in banski svetnik Hartner zaslonbo. Sam dr. Marko Natlačen ga je smatral, dasi osebno opozorjen, za dobrega Jugoslavana. Sreski načelnik dr. Bratina Franc je delal vestno po direktivah iz Ljubljane. Tako so vsi složno nastopali proti mladini, ki jo je že vzgojila slovenska šola in, ki je pospeševala družbeni razvoj med svojim ljudstvom. Po prizadevanju progresivnih učiteljev, zlasti pa prof. Janka Liške, je ta mladina postala pozitiven člen v verigi ostale mladine Slovenije.

Ze pred okupacijo je bilo v Prekmurju precej razgibano levičarsko gibanje, katerega nosilec so bili neposredno dijaštvo in akademiki K. P. A. (Klub prekmurskih akademikov), na podeželju pa D. K. F. I. D. (Društvo kmečkih fantov in deklet). Z gibanjem so simpatizirali tudi številni učitelji in nekateri napredni Sokoli, v pokret pa je bila pritegnjena tudi obrtniška mladina.

Idejni vodje tega levičarskega gibanja so bili Stefan Kovač, Ali Kardoš ter Rudi Čačinovič, duševno očetovstvo pa je pripadalo pisatelju Mišku Kranjcu, kot najbolj vidnemu predstavniku mlajše prekmurske generacije. Oblast je hotela gibanje zatreti s tem, da je tolkla po posameznikih: Ali Kardoš in Rudi Čačinovič sta bila pregnana v Bileče, v septembru 1940 pa so bili zaprti v Soboti Kovač Ludvik, Lanšček Geza, Filisar Ferdo, bratranca Kuhar Stefan ter Kuhar Viktor. Vse preganjanje pa se je dogajalo v času, ko je radio Moskva razkrinkal sklepe sestanka na Brennerju in ko so v Italiji brali brošuro: »Carniola italiana« o plavalnici deklici — Ljubljani. Takrat se je v Prekmurju šušljalo, da bosta oba okraja Prekmurje in del Medmurja priključena okrnjeni Madžarski... Ob tem šušljanju pa je tudi levičarstvo postajalo vedno bolj delavno...

(Dalje prihodnjič)

Veterinarstvo v Ljutomeru

Vsako bolezen je boljše preprečiti, kot pa zdraviti. Tega se dobro zavedajo ljubomerni veterinarji, ki vršijo na terenu zaščitne akcije pravočasno in uspešno. Zaradi tega se ni bati širšega obsega kužnih bolezni, ki jih veterinarji znajo odločno zatirati.

Sedaj so pričeli s pomladnimi akcijami. Ena izmed najvažnejših je zaščita cepjenje proti rdečici, ki se bo pričel aprila. Poleg okrajnega veterinarja bodo cepili tudi bolničarji in se tako strokovno usposabljali. Mnogo zavisi od rejcev avinj, da bo akcija 100% izvršena, saj je borba proti tej bolezni v korist kmetov in naj bi postala množična skrb vsega kmečkega prebivalstva.

BOLNIČARJI VRŠILO PREVENTIVNO SLUŽBO...

Odgovorna veterinarska služba zahteva prizadevnih in strokovnih ljudi. Nižji kader bolničarjev si po teoretičnem usposabljanju v posebnih šolah utrjuje znanje v praksi na terenu. V ljubomernem okraju jih ljudje že dobro poznajo, saj vršijo vsakomesečne higienske preglede po zadrugnih hlevih, ugotavljajo kondicijsko stanje živine in zaščitna cepjenja. Kmetovalcem so že dali mnogo koristnih nasvetov, kako pogostito parkije in kopita in zatirati parazitske kožne bolezni (lišaj, garje itd.).

Po mnogih krajih se živinorejci pritožujejo, da imajo jalove krave. Teh govoric v ljubomernem okraju skoraj ne poznajo. Veterinarji so za to poskrbeli

z rednim pregledom rodovne živine, odvzemom krvi in z bakteriološkimi pregledi krvi (kri pošiljajo Veznavodu v Ljubljano). Blikorejci bodo morali bolj skrbeti za spolno desinfekcijo pri pripustih, za kar so doslej vse premalo skrbeli. Tudi s tem ukrepom se odpravljajo nevarna jalovost krav.

V LJUTOMERU SO ZGRADILI MODERNO KONJALJO...

Tudi z mrhovino se prenašajo nalezljive živalske bolezni na zdravo živino, če se isto površino zakopije. V Ljutomeru je to širjenje onemogočeno z zgraditvijo moderne konjaje, ki je edaj pred dograditvijo. Poginjele živce spravljajo v betonsko jamo (greznico), katera je zaprta. Greznico obdaja seccirica, v kateri je kuhinja za kurne mila in skladišče.

Gradbena dela pri konjaji so večinoma opravljali bolničarji s pomočjo okrajnega veterinarja in zidarja Laščaka. Opeko je vozil konjač, pri dovozu gramoza in peska pa so pripomogle tudi bližnje kmetijske delovne zadruge. Mnogo truda je bilo vložnega, preden je stala moderna stavba, ki je velikega pomena za ljubomerni okraj.

S pomočjo novega živinorejskega in veterinarskega kadra se bo dvignila živinoreja v okraju. Se več. V bodočnosti bodo poskrbeli za vzgojo nižjega veterinarskega kadra, ki bo pomagal KDZ v njihovem stremeljenju, da dvignejo živinorejo na potrebno stopnjo.

Pejo

ČREŠNJEVSKI ZADRUŽNIKI NAM PIŠEJO...

Tudi mi zadrugniki se oglašamo v našem lokalnem listu. V eni izmed zadnjih števil smo čitali članek, ki govori o naših zadrugnih uspehih. Odločili smo se, da k objavi vsehini čla ka dodamo še nekaj misli.

Ne soglašamo popolnoma z navedbo, da sta Kavčič Viktor in Volf Terezija dva izmed najboljših zadrugnikov. Se več ljudi imamo v naši sredini, ki so si zaslužili ta časten naslov.

Naš predsednik Marinič Franc je po žrtvovalen in delaven zadrugnik, ki nam je iskreno pomagal do skupnih uspehov. Zato smo ga na zadrugnem običnem zboru ponovno izvolili za predsednika.

Tudi Kavčič Jakobu moramo priznati, da se je kot deseter pri delu dobro obnesel. Izkazal se je zlasti pri lanskim mlav. Ko je delal od četrte ure zjutraj neprenehoma tja v pozno noč. V zadrugi ne potrebujemo mehanikov, saj Kavčič sam popravi mlatnilnico in zadrugne stroje.

Lar naj odrečemo zasluge našim mladincem Mauko Kristini, Straki Mariji, Hamler Petru in še nekaterim, ki so na zboru prejeli denarne nagrade? Tudi oni so pridni delavci. Pepca Rigerja je pridna knjigovodkinja, ki skrbi za ažurnost knjigovodstva. Večkrat ostane do polnoči v pisarni in se trudi, da bi bila evidenca kar v najlepši redu.

Korat Ivan je vložil v zadrugo 23 ha lastne zemlje. Danes je zelo dober zadrugnik. Vedno ga najdeš pri zadrugni živini in v skladišču. Je vinogradniški in sadjarski strokovnjak. Rad pomaga s pametnimi strokovnimi nasveti.

Tudi tem zadrugnikom velja naša poštena beseda. Njih delo v korist zadrugne skupnosti jih uvršča med one zadrugnike, ki imajo največ zaslug, da smo lani dobro gospodarili.

Zadrugniki.

O letošnji odmeri davka razpravljajo volivci

V radgorskem okraju se zadnji čas zbiraajo volivci, ki pretresajo delo davčnih komisij. Na mnogih zbiorih so volivci predlagali spremembe pri odmerah dohodnin na posamezna gospodarstva. Vo-

livce obiskujejo kandidati za poslance v drugo republiško skupščino, ki jih seznanjajo s položajem in sveto in doma. Volivci spoznavajo veličino borbe naše Partije za narodno neodvisnost in svobodo naše domovine.

Volivci so s številno udeležbo pokazali, da se zanimajo za vse naloge socialistične graditve. Na Veliki se je zboru udeležilo 170 volivcev, zelo dober obisk pa so zabeležili tudi v Apačah, Žerovcih, pri Benedikt, Lomanoših in v Radenčih. V teh krajih so ljudje z razumevanjem sprejeli višino odmer davkov, ki so jim jih predložile krajevne davčne komisije. Rezumeli so, da socialistična graditev zahteva žrtve, ki so jih voljni dati. V Radenčih bi bila udeležba na zboru lahko boljša, če bi bili ljudje pravočasno obveščeni o poteku zborovanja.

Med volivce je prišel njihov kandidat Kovačič Ivan-Efenka, ki je obiskal razne kraje svoje volilne enote. Pogovoril se je z volivci iz Črešnjave, Radgona, z delavci radgonske opekarne in delovnimi ljudmi bližnjih krajev. V svojih volilnih govorih se je na široko dotaknil potrebe utrjevanja naše obrambne sposobnosti in JA. Svoje volivce je pozval, da enotno stopijo na volišča in glasujejo za kandidate Osvobodilne fronte.

Z našo mrežo smo ujeli

rse resnične, a vesele

NOVI HERODEZ

V Ivanjkovcih se je rodil otrok, ki je bil nezakonski.

Prav tako se je rodil otrok v Žerovcih, ki je bil tudi nezakonski.

Po enem letu sta otroka umrla.

Župnik, gospod Duh, je s prižnice povedal, da to je bila božja kazen. Torej smrt otrokom, ki so nezakonski!

Cerkvena obreda tudi ni hotel opraviti. Sta pač nezakonska in božje kazni noče popraviti, da se ne zameri višjim silam.

Otroka sta pa vendar pokopana in Duh se živi. Mogoče bo uvidel sodec po besedah dopisnikov iz Ivanjkovec, da to ni pravilno.

OH, TI NESREČNA AMERIKA!

Blago prihaja in odhaja. Prihaja iz Amerike in odhaja na domove vernikov.

OD TEDNA - DO TEDNA

Po svetu

Vojna v Koreji. V pretečenem tednu so bili ostri boji ob reki Han ter v območju glavnega mesta Seul. Poročila navajajo prodor Amerikancev na eni strani, na drugi strani pa zopet prodor Kitajcev. Ti prodori so seveda manjšega obsega, povzročajo pa le večje in manjše izgube na obeh straneh. Ni čuda, da je v ameriškem senatu zahteval senator Mac Carran energičnejše ukrepe za doseg zmag v Koreji, kajti sedanje bojevanje predstavlja brezkončno tekanje po korejskem polotoku za ceno ameriških življenj in brez končne zmag.

Angleški zunanji minister Bevin je zaradi bolehnosti odstopil. Star je že 70 let. Za njim je prevzel posle zunanjih zadev v Herbert Morrison, dosedanji podpredsednik vlade. Ernest Bevin se ostane v vladi. Prevzel bo dolžnost lorda švarja državnega pečata.

Francoska vlada je zaradi volilne reforme morala odstopiti. Novo vlado je sestavil predstavnik radikalnih socialistov Queuille. V novi vladi je zastopnik več prejšnjih ministrov. Queuilleova vlada je že 14. po vojni.

Jugoslovanski poslanik na Dunaju je priredil slovesen sprejem v prostorih poslaništva. Na sprejemu so bili navzoči med drugimi tudi avstrijski kanclerling Figl, vicekancler dr. Schärff, francoski visoki komisar Payard ter razni

VAŠČANI IŽAKOVEC SE ZAHVALJUJEJO

Tudi pri nas je zasvetila elektrika. Treba je bilo mnogo potov in mnogo dobre volje. Toda vse smo radi naredili, samo da se nam je izpolnila naša želja. Cesar nismo mogli doseči pred vojno, smo dosegli sedaj v novi, socialistični Jugoslaviji. Ponosni smo na to veliko pridobitev posebno še zato, ker smo med obinurskim vami prvi, ki nam je bila dana možnost, da smo prišli do električne razsvetljave.

Ves naš trud in vse naše želje pa bi bile zaman, če nam ne bi nudila pomoči naša ljudska oblast. Zato čutimo prijetno dolžnost, da se zahvalimo predsedniku IO OLO tov. Benko Alojzu, ki nam je tako vsestransko šel na roko. Enako zahvalno izrekamo obratovodji DES-a tov. Gradniku ter delovodji tov. Hajnalu iz Murske Sobotice, ki sta vložila ves trud, da se je naša želja čimprej izpolnila. Isto zahvalo izrekamo tudi tov. Vrbnjaku, šefu elektroinstalacijskega podjetja, ter duši tega podjetja tov. Lesjaku Jožetu iz Ljutomeru, ki so s svojimi pridnimi delavci izvršili vso instalacijo v rekordnem času.

Vaščani vasi Ižakovci

Dolgarska vlada je že letos izgnala iz Bolgarije okoli 100.000 pripadnikov turške narodne manjšine, ki jih je sprejela Turčija. Bolgarska vlada zahteva od turške vlade, da sprejme še nad 250.000 izgnancev.

V Avstriji je bilo v januarju še skoraj 200.000 brezposelnih. V mesecu februarju pa se je to število zmanjšalo za okrog 20.000. Računajo, da bo število brezposelnih še bolj padlo, ker predvideva vlada večji obseg gradbenih del.

Veliko zarot v Karachiju, glavnem mestu Pakistana, so pred kratkem odkrili. Zarota je bila naperjena proti vladil. Zapri so šefa generalistaba, njegovo ženo, več višjih oficirjev in urednika časopisa »Daily Pakistan Times«, ki izhaja v angleškem jeziku.

Nemški nacistični general von Falkenstein je bil v Brüsslu v Belgiji zaradi vojnih zločinov, ki jih je med vojno zakrivil, obsojen na 12 let ječe, general Georg Bertram pa na 10 let težkega dela.

250 lovcev s pogonom na stisnjeni zrak bo v kratkem dobilo švicarsko letalstvo. Letala bodo izdelali doma po vzorcu, ki ga prejmejo iz Anglije.

POPRAVEK UREDNIŠTVA

V zadnji številki se je vrnila v članek »Bučkovski frontovci so v januarju pokazali, kaj zmorejo...« neljuba napaka. Članek se dejansko nanaša na bučkovski frontovci. Zato je razumeti, vse besede nanašajoče se na »Bučkovce« kot Bučkovce, vas v centru Male Nedelje. Tudi vsebina omenjenega članka se nanaša na frontovce iz tega kraja.

Objava

V zvezi z govoricami, ki so nastale v zadnjem času na terenu glede veljavnosti kmečkih bonov in industrijskih bonov, daje Poverništvo za trgovino in preskrbo OLO M. Soboti naslednje pojasnilo:

1. Vsi kmečki boni izdani po 15. marcu 1949, ko se je izvršila zamenjava kmečkih bonov, so veljavni in si kmetovalci lahko brez nadaljnjega nabavlja na te bone vse industrijske blago s 65 odstotnim popustom. Vse govorice v zvezi z neveljavnostjo kmečkih bonov so neustemeljene in skušajo vnašati zmedo med naše kmečko prebivalstvo. Te govorice razširjajo prekupčevalci in špekulanti, ki hočejo na ta način vnesti zmedo med naše delovne ljudi, ter tako ustvariti nezaupanje do naših gospodarskih ukrepov, da bi se s tem lažje okoristili.

2. Vsi industrijski boni (točke) izdane za I, II, in III. četrtletje 1950 veljajo do 31. marca 1951, kot je to že na samih nakaznicah označeno. Industrijski boni izdani za IV. tromesečje 1951, pa veljajo do 31. marca 1952. Torej tudi pri delavskih bonih ni potrebna nobena panika, ki jo skušajo vnesti med naše delovne ljudi sovražniki ljudske oblasti.

Iz pisarne Pov. za trg. in preskrbo OLO M. Soboti

MESTNI KINO V MURSKI SOBOTI

predvaja od 16. do 19. marca angleški film: »POT DO PLEMSTVA« in od 20. do 22. marca češki film: »GOSLI IN SANJE«.

OBVESTILO! Trgovska podjetja mesta Maribora pritrjujejo 19. marca v Mariboru pomladanski trgovski sejem. Trgovska podjetja bodo na ta dan nudila potrošnikom veliko izbiro raznovrstnega blaga, kakor tekstilije, čevlje, železnico, kuhinjsko in sobno pohištvo in druge drobne predmete. — Potrošnike opozarjamo na ugodno prihodko za nakup in ogled potrebnih predmetov.

RAZVELJAVLJAM izgubljeno delavsko knjižico št. 1.242.143, izdane od OLO Pov. za delo, Murska Sobotica, ki sem jo izgubil na poti od Sotine do Večeslavca. Ficko Jože, Večeslavci 64.

RAZVELJAVLJAM veljavnost delavske knjižice št. 1.242.143, izdane od OLO Pov. za delo, Murska Sobotica, ki sem jo izgubil na poti od Sotine do Večeslavca. Ficko Jože, Večeslavci 64.

KMETIJSKI SVETOVALEC

Zemljski orešek —

novi vir pridobivanja olja

Zemljski orešek ali take imenovan leiktriki je tudi pri nas že precej poznana rastlina, čeprav je to rastlina južnih krajev. V zadnjih letih so jo gojili v manjšem obsegu v okolici Gorice. Med okupacijo pa so jo sejali tudi Madžari v dolnolendavskem obsejnim pasu. Iz vseh teh pridobitvenih poizkusov se vidi, da tudi v Sloveniji uspeva in to tam, kjer raste žlahtna vinska trta, breskve in marelice.

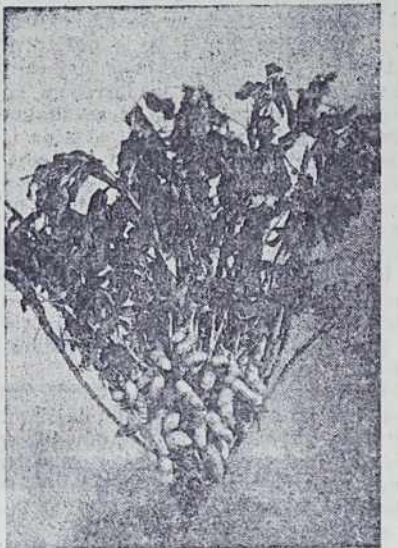
V goriskem okraju je ta rastlina že precej razširjena, predvsem pri kmetijskih delovnih zadrugah. V l. 1950 so zadržke kakor tudi posamezni kmetje dobili dobre rezultate. KDZ Bukovica in Bilje sta imeli v preteklem letu zasaitega oreška na površini 1.50 ha in to kot vmesni sadež med breskvami. Na tega površini so pridelali nad 2300 kg suhega semena, kar znaša 1500 kg na ha. Poizkusi so se vršili z dvema sortama. Eno sorto so dobili iz Italije pod imenom »Virginia«, katera se je dobro obnesla, slabše rezultate so dobili od semena, katera so prejeli iz Makedonije.

Plod zemljskega oreška vsebuje največ olja izmed vseh oljnih rastlin. Analiza je pokazala, da vsebuje 45% najfinejšega namiznega olja, beljakovin pa 30%. Rastlina oreška je stebelasta, ka-

kor nam ga prikazuje slika, s polnim listjem, cvetovi so rumenkasti. Višino doseže do 50 cm. Cvet je nastavljen na daljših stebelcih, kateri se po cvetenju nagenejo k zemlji. Mladi plodovi se zadržajo v zemlji, kjer tudi dozore. Zaradi tega potrebuje rastlina zelo mehko zemljo, da mladi plodovi lahko prodre vanjo. Težka ilovnasta zemlja tej rastlini ne ugaja. Orešek sadimo za okopavinami. Gnojenje s svežim gnojem mu ne ustreza, zaradi tega je potrebno, da je zemlja dobro gnojena pri prehodni kulturi. Rastlina zemljskega oreška spada med metuljnice, to je dušik nabirajoča rastlina; zato se jo ne gnoji z dušikastimi gnojili, dobro pa ji ugaja kalijeva sol in superfosfat.

Oreške sadimo čim je dovolj topla zemlja, t. j. zadnje dni aprila ali v začetku maja. Seme, posejano prezgodaj, v deževni in hladni dobi, ne skali, temveč zgine v zemlji. Seme se lahko sadi oluščeno ali neoluščeno. Na 1 ha rabimo 25—30 kg oluščene semena. Dobro je pred saditvijo, seme za nekaj ur namakati v vodi, da lažje in hitreje skali. Sad se v vrste. Razdalja vrste od vrste je od tega odvisna, kakšno sorto sadimo. Če sadimo italijansko sorto, ki raste v stisnjem grmu navzgor, rabi razdaljo 50—60 cm vrsta od vrste, v vrsti pa

40—50 cm. Makedonska vrsta oreška pa rabi večjo razdaljo. Rastlina te vrste ne raste navpično, temveč se razširi po zemlji. Seme sadimo v jamice od 4 do 5 cm globoko, Rastline oreška okopa-

vamo kot ostale okopavine. Nujno je plevel zatirati že v začetku razvoja. Pred in med cvetenjem je treba rastlino nekajkrat ogrniti, predvsem pa, ako je zemlja težja, da plodovi ne morejo prodreti vanjo. Zemljski orešek dozori v mesecu septembru. Rastlino populamo iz

zemlje ali izkopljejo, nato jo osušimo kakor fižol. Potrkani plodovi se morajo držati na suhem in zravnem prostoru, kajti plodovi radi splesejo.

Poudarja se, da ta rastlina ne potrebuje nikake posebne obdelave. Delovne sile zahteva ravno toliko kakor ostale okopavine, n. pr. fižol, koruza, krompir in druge. Prednost te rastline pred drugimi ind. rastlinami je ta, da zemljo ne izčrpa. Nasprotno! Izboljšuje jo, ker ji dovaja dušik iz zraka, kakor ostale dušikaste rastline. Predpogoj za zemljski orešek je, da mu nudimo rahlo zemljo, kakor tudi da isto rahlamo med vegetacijske cvetenja. Pri nas v Sloveniji moramo to kulturo saditi v južne zavetne lege.

Rastlina zemljskega oreška nam ne nudi samo seme, iz katerega dobimo izmed ostalih oljnic največ dobrega namiznega olja, temveč dobimo tudi odlično živalsko krmo v obliki oljnih pogaj in steblov. Izmed vseh oljnih tropin so najboljše tropine od zemljskega oreška.

Kmetijski znanstveni zavod Slovenije je izdelal analizo krmnih vrednosti stebel zemljskega oreška, pridelanih v KDZ Bukovica v l. 1950.

	steblo zem. oreška	detelja seno2
Vlage	11.8%	17%
Beljakovin	11.2%	8.5%
Tolšč surovih	3.3%	1.7%
Surovih vlaken	15.1%	11.3%
Pepela	9.2%	6%
Dušik prostih ekstraktih snovi	42.4%	45.5%
Skrobna vrednost od 100 kg	30 kg	32 kg

Iz analize je razvidno, da je krmna vrednost stebel zemljskega oreška visoka, živina jo zelo rada je. Krmimo jo v svežem ali suhem stanju. Sveže steblovje se da odlično insilirati, slabša je za krmljenje v suhem stanju, ker ima precej suhih snovi in trdo steblovje. Posušeno steblovje lahko zmleemo z mlinom klavirjem in iz te mleto krme delamo krmne mešanice za krmljenje prašičev. V državah, kjer je gojitev oreška v večjem obsegu, se stebila v velik meri uporabljajo v te svrhe. V suhem stanju na 1 ha pridelamo 2.000 do 2.500 kg stebila (slame) zem. oreška.

Iz vsega tega je razvidno, da se vsakakor izplača gojiti to kulturo. Izplača se tudi to, da letos marljivo in intenzivno pristopimo k poizkusi saditvi. V okraju Gorica so se poizkusi dobro pokazali in bodo v letošnjem letu gojili orešek po določenem planu. Tudi v murskosobškem okraju so se Kmetijske delovne zadruge že obvezale, da bodo poskušale z gojitvijo te kulture. Potrebno je, da tudi ostali kmetovalci posnemaio, posebno tam, kjer so za to podani klimatski pogoji.

Seme zemljskega oreška za saditev v letu 1951 bo preskrbela Generalna direkcija prehranske industrije LRS ter dostavila potrebne količine pravočasno predvidenim okrajem.

Proizvajalci zemljskega oreška dobijo za oddanih 100 kg suhih plodov zemljskega oreška 18 kg jedilnega olja.

GLASUJTE ZA KANDIDATE OF